

Tilbyr Østfolds kommuner hjelp

De sosiale helseforskjellene i Østfold er betydelige. Vi scorer for eksempel dårlig på utdanningsnivå og arbeidsledighet. Jo større sosiale problemer, desto mindre bærekraftig er våre nærmiljøer. De sosiale ulikhetene i helse er Østfolds største folkehelseutfordring!

Mange barn som fødes i Østfold har forhøyet risiko for en rekke utfordringer senere i livet. De er forventet å få dårlige karakterer på skolen, problemer på arbeidsmarkedet og sammensatte helseproblemer. Flere risikerer også dårlige levekår i boområder med sosiale utfordringer. At mange mennesker faller utenfor er ikke av ny dato. Slik har det vært til alle tider. Hva skyldes dette? En forklaring er at ressurssterke grupper, direkte og indirekte, opprettholder det sosiale hierarkiet. Det er nemlig ikke en enkel faktor som forklarer ulikhetene i samfunnet. Det er summen av alle hindringer som leder til at mange ikke klarer å bevege seg høyere opp i det sosiale hierarkiet. De fleste er menneskeskapte og er en konsekvens av uheldige politiske beslutninger – også lokalt og regionalt.

Vi kan alle plasseres i et hierarki, fra topp til bunn. Det gjennomsyrrer hele samfunnet. De som tilhører de øvre lag, har litt bedre helse enn de som tilhører sjiktet noe under og så videre. Dette innebærer at urettferdigheten er systematisk. Den angår ikke bare de som har det aller dårligst, men så å si alle grupper av befolkningen. Utjevningstiltak må derfor settes inn på mange arenaer og politikkområder.

Mange innbyggere føler belastningen når omgivelsene har plassert dem i et lavere sosialt sjikt i samfunnet. De opplever at de holdes nede og møter nederlag på arena etter arena. Sosiale forskjeller reproduseres og går i arv fra foreldre til barn.

Sosial ulikhet i helse innebærer derfor et brudd med prinsippet om sjanselighet. Heldigvis er det mulig å gjøre noe med forskjellene fordi de er sosialt skapt. Et viktig grep er å mobilisere østfoldingene selv til å ta et større ansvar for å skape gode kommuner og nærmiljøer. Østfold har ikke bare problemer, men mange ressurser. Det er viktig å ta utgangspunkt i disse, fremfor å vente på at noen utenfra skal hjelpe til. Østfolds utfordringer må løses av østfoldingene selv.

Høgskolen i Østfold har derfor opprettet en ekspertgruppe på sosiale ulikheter i helse, som en del av partnerskapet Østfoldhelse. Grappa inviterer nå kommuner i Østfold som behøver veiledning til å melde inn saker de ønsker diskutert. Det kan f.eks. være prosjekter, tjenester, politiske initiativ eller planer som de ønsker å forbedre med sikte på å redusere sosiale helseforskjeller. Ta kontakt med gruppas sekretær Jan Thyraug for å melde opp saker eller for å få mer informasjon, janthy@ostfoldfk.no.

CAMILLA IHLEBÆK

Professor i folkehelsevitenskap ved Norges Miljø – og Biovitenskapelige Universitet (NMBU)

og professor II ved Høgskolen i Østfold. Hun leder masterprogrammet i folkehelsevitenskap ved NMBU, og underviser og veileder master – og PhD-studenter. Hun er aktiv innen forskningsområder som omfatter bl.a. subjektive helseplager, arbeid og sykefravær, arbeidsrettet rehabilitering, grønn omsorg, og helsefremmende miljø og aktiviteter. Hun har tidligere jobbet som forsker ved Uni helse i Bergen, og vært tilknyttet Institutt for helse og samfunn, Universitetet i Oslo.

ANNETT ARNTZEN

Professor i sosiologi. Ansatt ved Høgskolen i Sørøst-Norge. Sosiologi hovedfag fra NTNU og har en Dr.philos. grad

i epidemiologi fra UiO. Hun har bred undervisningserfaring i sosiologi og metode. I sin forskning er hun spesielt opptatt av «utenforskapet», sosial ulikhet og helseforskjeller. Hun har lang arbeidserfaring fra bl.a. Statens institutt for folkehelse. Arntzen har vært medlem Helsedirektoratets fagråd for sosial ulikhet i helse siden 2008, og er nå leder av dette fagrådet.

JO ESE

Stipendiat ved Høgskolen i Østfold. Han underviser og veileder studenter ved HiOs mastergrad i organisasjon og ledelse og er student ved doktorgradsutdanningen ved Karlstads universitet. Han har bakgrunn som sosiolog og har to hovedinteresser i folkehelsearbeidet: arbeidsliv og byutvikling. Han har tidligere ledet flere utredninger om byutvikling, folkehelse og sosial ulikhet i Østfoldbyene og har deltatt i prosjekter der folkehelse og arbeidsliv har vært et sentralt tema.

ANNE MARGRETHE GLØMMEN

Høgskolelektor ved Høgskolen i Østfold. Master i velferdspolitik fra Høgskolen i Lillehammer. Er opptatt av hvordan sosial ulikhet påvirker individ og samfunn, samt hvilke virkemidler som kan bidra til å forebygge og utjevne ulikhetene. Har tidligere vært prosjektleder for tre ulike prosjekter, med tema arbeid- og aktivitet, rusforebygging og barnefattigdom. Samtlige med mål om å forebygge og utjevne sosial ulikhet.

MONA FINEIDE

Mona Jerndahl Fineide er dekan ved Avdeling for helse- og sosialfag ved Høgskolen i Østfold og leder av Ekspertgruppen for sosiale ulikheter i helse. Mona har tidligere jobbet i sosial- og barnverntjenesten og har mange års ledererfaring fra kommunesektoren. Hun har en mastergrad i organisasjon og ledelse og doktorgrad i arbeidsvitenskap fra Karlstad Universitet. Før hun ble tilsatt som dekan var hun førsteamanuensis ved Masterstudiet i Tverrfaglig samarbeid i helse- og sosialsektoren ved Høgskolen i Østfold. Hennes forskningsinteresser er organisering, ledelse og styring i velferdsstaten med spesiell interesse for helse- sosial og velferdsfeltet. Hun har en særlig interesse for profesjoner og ulike former for kunnskap som de profesjonelle anvender i sin yrkesutøvelse.

